

1-2 04 25 + 04

Falta en del ca

X

ciutat d'ideals

Les hores i els atomitzadors

Andreu Loncà

Andreu Loncà

Acertes tardes d'estiu els passa el mateix que a certs homes: els sobra una mica de greix a la panxa. A les planes de Lleida, aquestes tardes tenen l'espessa textura dels forns de la infància, que no eren forns crematoris, sinó forns per coure pa i coques. Aquest forns tenien la desgràcia que a les nits d'estiu el termòmetre es disparava cap amunt sense remissió. Certes matinades miraves la ratlla roja del mercuri encimbellada al capdamunt dels trenta graus i, a la boca del forn, el termòmetre indicava més dos-cents graus, que era la temperatura ideal per a enforar i, com que el foc s'alimentava amb llenya, de tant en tant s'havia d'obrir l'escopeta (s'anomenava així) i hi havies d'abocar rabasses d'oliver o soques de carrasca. La fogatada et feia girar la cara, com el sol d'ara.

Les nits d'estiu han estat explicades, a pagès, pel cant de les cigales. A certes pinedes i certes rouredes de l'Alt Empordà, a ple dia, es pot sentir el cant embogit de les cigales com una festa desconeguda de la calor. Ara bé, a la plana de Lleida,

les cigales, gairebé, han desaparegut. Els atomitzadors que cada vespre sulfaten treballosament els rengs de fruiters han acabat amb tota mena d'insectes i també amb el cant frenètic de les cigales que alguns amants dels sons de la natura tenen en cedés per poder conciliar el son. (Tinc la impressió que el cant d'aquestes cigales, que és sedant i positiu, els evoca la infància, però no posaria la mà al foc.)

Les cigales i els grills són inexistents, ara, a l'horta de Lleida. Per això em va estranyar tant sentir a l'horta d'Alpicat, una nit d'aquestes que l'aire mou el pensament, una sola cigala cantant alegrement enmig del silenci una mica fosc de l'horta. Només el cant greu de les granotes de les basses i els pantans l'acompanyaven. Així és que aquella cigala boja em va alegrar l'ànim i em va retornar una mica la sensació d'estiu a pagès que Josep Pla reporta a les planes de *Les Hores*, el volum 20 de l'obra completa, que ja és una mena d'arqueologia dels sentits i de les sensacions. Sobre aquests papers de Josep Pla, tinc la impressió

vivíssima que es tracta d'una mena de llibre d'hores laic en què l'observació del temps, dels ocells, de les cigales, dels sons i de les olors, esdevé un patrimoni sensitiu que és dins de les coses intangibles però importantíssimes. Sentim i aquestes sensacions formen part íntima del viure. La sensació de la calor que, a dins de les cases pot ser desagradosa, pesada i enganxosa, a fora pot ser una impressió jubilosa de vida. Un escriptor ha d'aprendre a veure i a sentir. El bon escriptor t'ensenya a modular en tu mateix aquestes sensacions. Ensenya a posar-hi paraules. Ensenya a sentir. Sense Josep Pla, el cant de les cigales seria un fet que passaria perfectament desapercebut, com el perfum intens de les troanes o el vol frenètic de les falzilles. O la monotonia empipadora dels atomitzadors dels pagesos escampant pesticides cada vespre quan el sol declina.

En la nostra civilització, la nostra esperança de vida s'ha allargat incontestablement, però quant de temps més podrem estar sulfatant pesticides a tot estrop cada vespre d'estiu?